

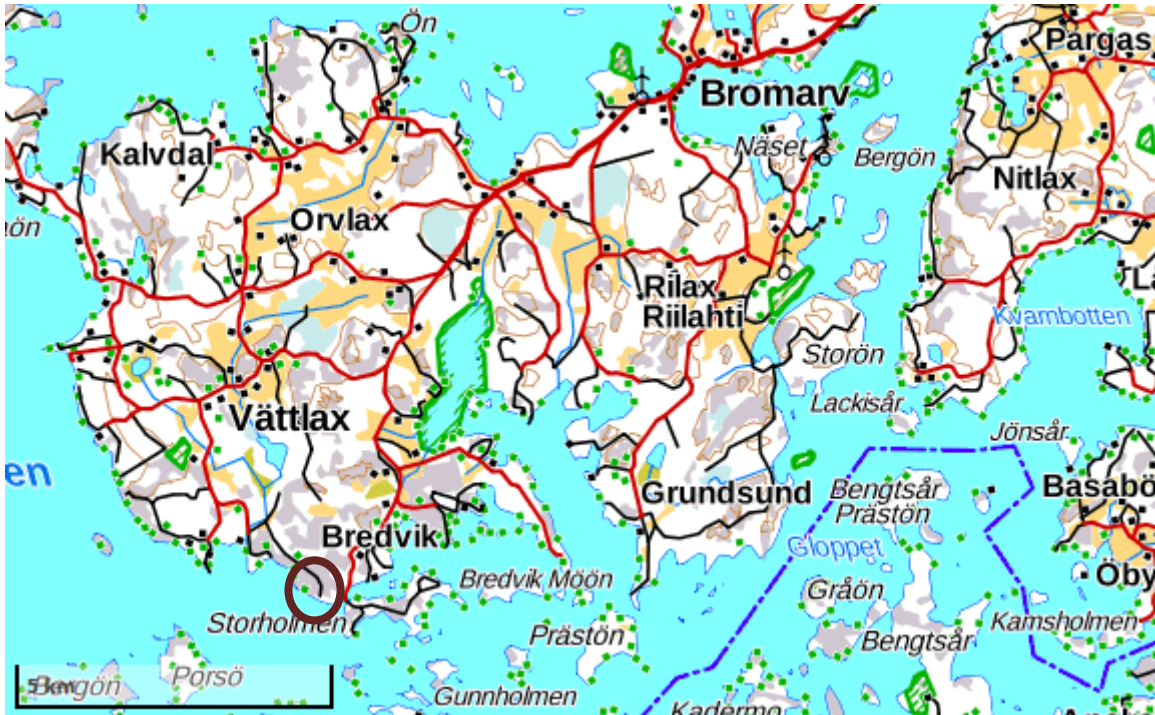
RAASEPORI, BROMARV STORUDDEN

RANTA-ASEMAKAAVAN LUONTO- JA MAISEMASELVITYS 2018

1. JOHDANTO

Selvitysalue sijaitsee Raaseporin Bromarvissa. Alue käsittää kiinteistön Bromarvin kirkonkylän länsipuolella Vättlaxin kylässä. Selvitysalueen kokonaispinta-ala on noin xx hehtaaria. Suurin osa selvitysalueesta on kallioista metsämaastoa ja karua suota, pienialaisesti myös entistä niittyä. Rantaviivaa on vain n. 60 metriä. Rakennuksia ei tällä hetkellä ole, mutta alueen läpi kulkee mökkiteitä ja sähkölinja. Selvitysalueelle on tarkoitus sijoittaa pari rakennuspaikkaa.

Selvitysalueen (pääalue) sijainti

2. SELVITYKSEN TAVOITTEET JA TYÖMENETELMÄT

Selvitys toimii maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena kaavan esiselvityksenä oikeusvaikutteista kaavaa varten. Selvityksessä on erityisesti huomioitu seuraavat luonto- ja maisema-arvoihin vaikuttavat tekijät:

- Luonnonsuojelulain mukaiset suojeltavat luontotyypit (4. Luku, § 29)
- Metsälain mukaiset merkittävät elinympäristöt (3. Luku, § 10)
- Vesilain kohteet (2. Luku, § 11)
- EU:n luontodirektiivin (Liite II, IVa) lajien esiintymät
- EU:n lintudirektiivin (Liite 1a) lajit
- Uhanalaisten ja suojeltujen lajien esiintymät
- Uhanalaiset luontotyypit (Kontula & Raunio 2018)

- Natura-2000 ohjelman kohteet

Yllä lueteltujen ns. lakikohteiden lisäksi selvityksessä on tarkasteltu seudulla ja alueella kiinnostavaa (harvinaista, erityisen vaateliasta tai kulttuurihistoriallisesti merkittävää) lajistoa. Paikallisesti merkittävät lähiluontokohteet on huomioitu selvityksessä. Suur- tai lähimaiseman kannalta arvokkaat kohteet tai kuviot on tarvittaessa rajattu erikseen.

Selvitysalueella tehtiin maastoinventointi 2.6.2018. Alue kuvioitiin kasvillisuuden ja puuston perusteella, ja kultakin kuviolta kartoitettiin kasvillisuus, kasvisto ja mahdollisuuksien mukaan myös eläimistöä, lähinnä pesimälinnusto. Linnustoa laskettiin aamulla (04.00-09.00) 2.6, ja tietoja täydennettiin varsinaisen maastokartoituksen havainnoilla samana päivänä. Toinen laskenta suoritettiin 23.6 suunnilleen samaan kellonaikaan. Laskennan metodi noudattaa Luonnontieteellisen keskusmuseon (Luomus) pesimälinnuston kartoituslaskentaohjeita.

Aikaisempaa selvitysalueetta koskevaa julkaistua luontotietoa ei ole olemassa, lukuun ottamatta joitain vanhoja linnustotietoja. Uhanalaisten lajien mahdollinen esiintyminen tarkistettiin ympäristöhallinnon Hertta-tietokannasta/eliölajit. Selvityksen teki biologi Mikko Siitonen.

1. TULOSTEN YHTEENVETO

Varsinaisia luonnonsuojelulain mukaisia suojeltavia luontotyyppejä tai vesilain kohteita ei alueella esiinny. Metsälakikohteiksi tunnistettavia kallioiden lakimetsiä esiintyy sen sijaan runsaasti; niitä ei ole kartalle erikseen rajattu. Selvitysalueen ainoa mutta samalla huomattavan arvokas luontokohde on nimetön, laajahko suokompleksi alueen pohjoisosassa. Etelä-Suomessa uhanalaisista (suo)luontotyypeistä alueelta löytyi luonnontilaisia kangasrämeitä (EN), korpisrämettä (EN), isovarpurämettä (EN), kangaskorpea (CR), sarakorpea (EN) ja saranevaa (VU).

Kuva 1. Rahkarämettä ja ombrotrofista isovarpurämettä suon keskiosissa (Kuvio 4-5).

Kuva 2. Kuljunevaa suon pohjoisosassa, kuviolla 6a. Tauempana oligotrofista saranevaa (Kuvio 6).

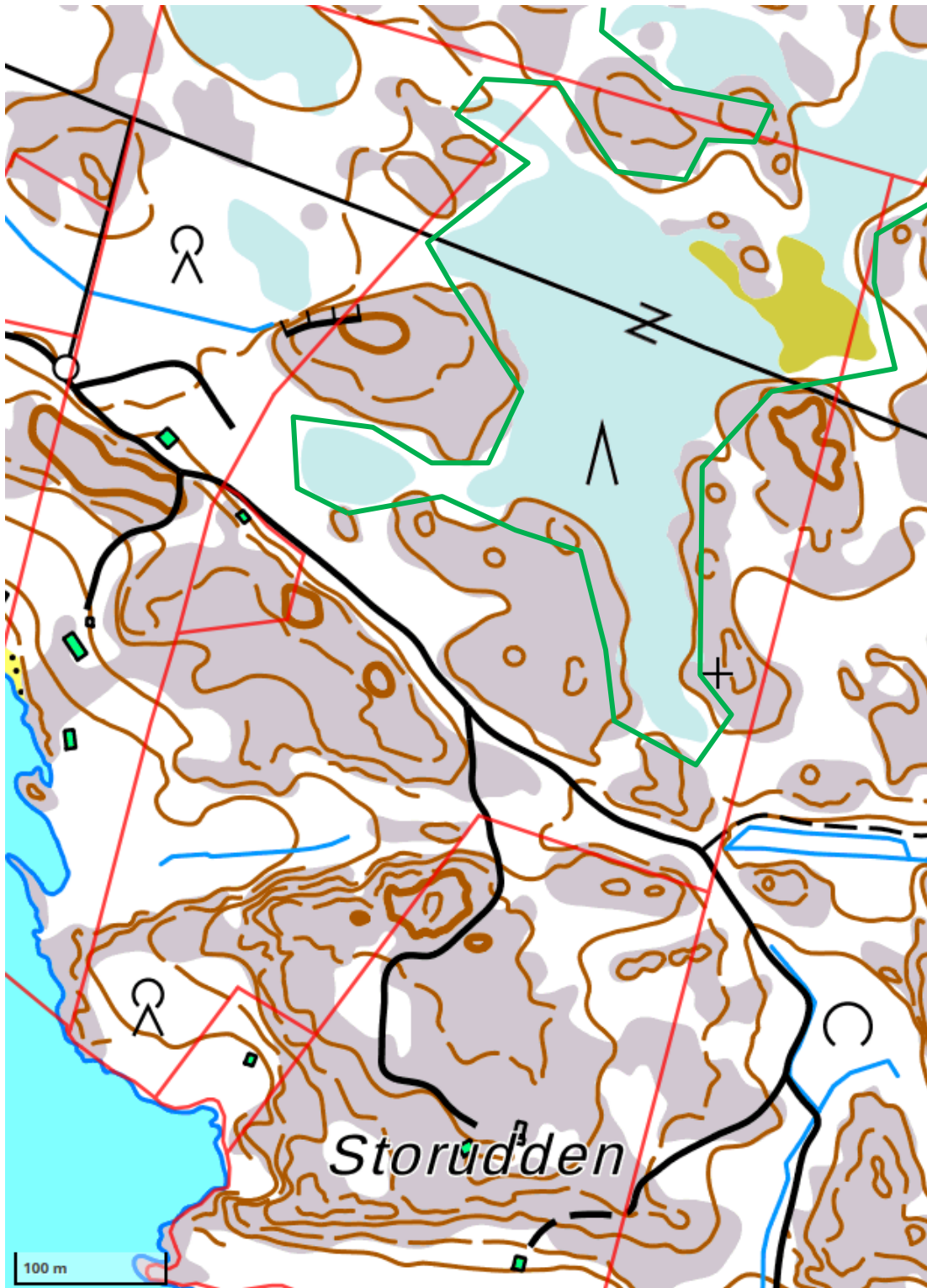
Noin kymmenen hehtaarin laajuinen suo muodostaa ainakin paikallisesti, mahdollisesti jopa maakunnallisesti arvokkaan luontokohteen. Laitetaan myöten vesitaloudeltaan täysin

luonnontilainen suo on kehittymässä keidassuoksi; pohjoisosassa on selkeää kermikuljurakennetta käsittävää keidasrämettä ja oligo-ombrotrofista nevaa, keskiosissa rahkarämettä. Koko suota voi pitää nummimaisen keitaan varhaisena kehitysvaiheena ja siten uhanalaisena luontotyypinä (VU). Myös suon puusto on sähkölinjan alustaa lukuunottamatta käytännössä luonnontilaista. Kasvisto on edustavaa ja linnusto kiinnostavaa. Suolla pesivät mm. järripeippo (RT,), liro (RT,NT,D), pajusirkku (VU) ja keltasirkku

Punaisen kirjan (*Tiainen ym. 2016*) uhanalaisia tai silmälläpidettäviä lintulajeja tavattiin pesivinä 4 lajia, hajahavaintoina lisäksi 2 muuta lajia (ks. Tarkemmin *taulukko 1, s. 7*). Kuviolla 2 kasvaa runsaasti alueellisesti uhanalaista harajuurta (RT).

Oheiseen karttaan on tehty aivan alustava ehdotus, mikäli maanomistajalla herää kiinnostus tarjota suota suojeltavaksi esimerkiksi METSO-ohjelman rahoituksella.

Ehdotus mahdollista METSO-suojelurajausta varten. Vertaa kuviotietoihin ja kuviokarttaan raportin lopussa. Karttaan on merkitty lintulaskennan reitistö. Ks. myös taulukko 1 (Linnusto) sivulla 7.

Luontoselvityksen perusteella asemakaavaluonnoksen mukainen maankäyttö ei vaaranna alueen luontoarvoja.

2. YLEISKUVAUS

Selvitysalue sijaitsee Länsi-Uudenmaan sisä-välisaaristossa Raaseporin Bromarvissa. Alueellisessa uhanalaistarkastelussa se sijoittuu hemiboreaaliseen vyöhykkeeseen (1). Maisema-aluejaossa (Suomen maisemamaakunnat) kohde sijoittuu eteläisen rantamaan Suomenlahden rannikkoseutuun.

Kasvillisuudeltaan alue on suurimmaksi osaksi joko karua kallioista kangasmetsää, avokallioita tai karua suota. Keskiosan notkoissa esiintyy hieman rehevämpiä alueita: tuoreita kankaita ja entistä niittyä sekä korpea. Noin 60 metrin pituinen ranta on lähes kasvitonta kallio- ja kivikkorantaa.

Topografialtaan selvitysalue on enimmäkseen suhteellisen loivapiirteistä tai jopa tasaista (suo) maastoa. Alueen kaakkoisreunassa kohoaa jyrkkärinteinen mäki lähes 30 metriä merenpinnasta. Pohjoisosan suo sijaitsee runsaat kymmenen metriä merenpinnasta. Ympäristön loivapiirteiset kalliokumpareet jäävät mataliksi ja nousevat 5-10 suon pintaa korkeammalle. Notkelmien maaperässä vallitsevat hienoainesmoreenit, mäkien lakiosat ja laajalti rinteetkin ovat avokalliota tai hyvin ohuen maaperän peitossa. Suon turvekerroksen paksuutta ei tunneta, mutta keidasuota muistuttavilla alueilla se voi olla parin kolmen metrin paksuinen. Kallioperä on koko selvitysalueella ns. juovagraniittia vailla havaittavaa kalkkivaikutusta.

Notkelmien kangasmetsä on yleisesti ottaen nuorta harvennettua kasvatusmetsää. Suon ja kalliokumpareiden lakiosissa metsä on vanhaa ja luonnontilaisen kaltaista. Puusto on mäntyvaltaista, sekapuuna kasvaa hieman koivua ja alikasvoksina kuusta. Selvitysalueen keskiosien läpi kulkee itä-länsisuuntainen notkelma, jonka kasvillisuus on muuta aluetta rehevämpää ja nuori puusto koivu-, haapa- ja kuusivaltaista. Länsiosan entisillä niityillä esiintyy myös vaahteraa. Lounaisosan notkossa kasvaa äskettäin harvennettua varttuneempaa koivu- ja kuusivaltaista sekametsää, notkon pohjalla myös tervaleppää.

Valtaosa suosta on tyypiltään isovarpurämettä. Rämeet rajautuvat yleensä suoraan kallioihin, joilloin laide jää yleensä kapeaksi tai puuttuu kokonaan. Loivien kalliorinteiden kohdalla esiintyy suon laiteissa kangasrämettä. Kangasmaihin rajoittuvilla paikoilla etenkin suon lounais- ja luoteisreunaan on kehittynyt korpijuotteja (KR-KgK). Lounainen juotti muuttuu lopulta sarakorveksi, joka vähäistä vanhaa ojitussyritystä lukuun ottamatta on käytännössä luonnontilainen. Suon pohjoisosassa laide vastautuu kangasmaihin ja on yleensä tyypiltään korpikämmettä. Pohjoisosan keskusta on osaksi rahkarämettä, osaksi oligotrofista ja ombrotrofista saranevaa. Pieni alue keskustan pohjoisreunassa on muodostumassa kermikuljurakenteen omaavaksi keidasrämeeksi. Koko suota voi pitää nummimaisen keitaan (laakiokeidas) varhaisena kehitysvaiheena ja siten jopa uhanalaisena luontotyyppinä.

Selvitysalueen linnustossa näkyy karujen kalliometrien ja soiden hallitseva asema. Yleisiä lajeja ovat mm. harmaasiippo ja töyhtötiainen.

Taulukko 1. Selvitysalueen linnusto. Parimäärä tarkoittaa varmistettuja reviirejä alueella tai sen tuntumassa (Ks. tarkennukset ja lisätiedot –sarake). Vesilinnustosta on ilmoitettu selvitysalueella havaitut poikkeet ja pesinnät, muualla vain hajahavainnot, koska siellä pesinnät ovat joitain lokkilintupareja lukuun ottamatta todennäköisesti olleet rajauksen ulkopuolella. Vrt. Kuviokarttaan raportin lopussa.

Laji ja uhanalaisuus (2015)	Pari-määrä	Muu havainto	Kuviot	Tarkennuksia ja lisätietoja
Kyhmyjoutsen		x		
Sinisorsa		x		
Teeri (D)	1	x	3,4,5	Jätöksiä usealla paikalla
Tylli (NT)		x	(12)	Pesii kalliorannalla selvitysalueesta länteen
Liro (D)	1		4/6	
Metsäviklo	(1)		1	Itärajava 100 itään
Kalalokki	?	x	12	Pesä aivan selvitysalueen rajalla lännessä
Harmaalokki		x		Ylilentäjiä
Kalatiira (D)	1		12	Pesii laiturin kupeessa
Sepelkyyhky	?	x	2/3	Ehkä rajan takana
Käpytikka	1?		3	Pajapuita
Palokärki (D)		x	3	Syömäjalkia
Haarapääsky (NT)		x	12	
Kangaskiuru (D)	1		3	Itäosan kalliometsäsissä
Metsäkivinen	1		4	
Västaräkki	1		12	
Punarinta	2		3	
Leppälintu	1		3	
Pensastasku	1		2/8	
Mustarastas	1		1/3	
Laulurastas	1		10/3	
Punakylkirastas	2		3	
Hernekerttu	1		3/4	
Lehtokerttu	1		10/14	Pesii kuviolla 14
Pajulintu	4		1-3	
Hippiäinen	1		10	
Kirjosieppo	1		11	
Harmaasiippo	2		3	
Töyhtötiainen (VU)	3		1,3,4,10	Reviirit osaksi alueen ulkopuolella
Talitiainen	2		1/2/3	
Sinitäinen	1		10/14	
Närhi		x	3	
Varis		x	11	
Peippo	6		1-11	
Järripeippo (RT)	2		4-6,7/9	7/9 reviiri osin alueen ulkopuolella
Viherpeippo (VU)	1		11	
Keltasirkku	1-2		4/5	
Pajusirkku (VU)	1		1/8	

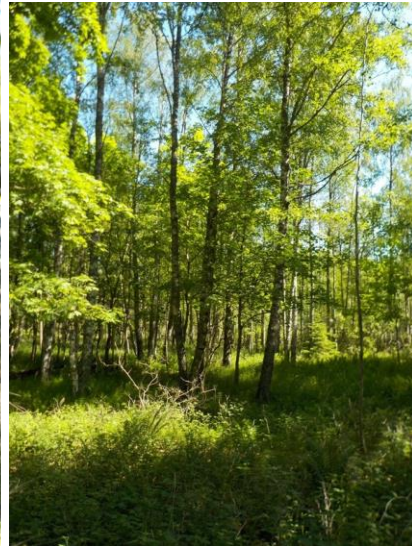
EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä; muut elinvoimaisia (LC).

D = Lintudirektiivin liite 1a laji. RT=Alueellisesti uhanalainen

5. KUVIOKOHTAISET KUVAUKSET

Kuva 3. Kuvion 1 tuoretta ja lehtomaista metsää.

Kuva 4. Kuviolla 2 kasvavaa lehtimetsää, mm. vaahteraa.

1. Tuoretta ja lehtomaista kangasta edustava notkelma, jossa kasvaa nuorta koivu- ja haapavaltaista metsää, sekapuuna kuusta, mäntyä sekä joitain raitoja ja tervaleppiä Metsä on tiheää ja erirakenteista. Kasvillisuuden valtalajeina esiintyvät mustikka, metsälauha, puolukka, metsäorvokki, käenkaali ja oravanmarja (Kuva 3).

2. Koivu- ja haapavaltaista metsittyvää ja metsittynyttä entistä niittyä. Sekapuuna kasvaa kookasta raitaa ja vaahteraa (Kuva 4). Kasvillisuudessa vallitsevat sekaisin niitty- ja metsälajit, kuten niittylauha, peltokorte, metsäalvejuuri, metsäkorte, niittykellukka, mesiangervo, viitakastikka, nuokkuhelmikkä, käenkaali, ahomansikka ja nurmitädyke. Kuviolla on märkiä painanteita, joissa esiintyy mm. ranta-alpia, harmaasaraa, röyhyvihvilä ja rätvänää, sekä melko runsaasti harajuurta (RT).

3. Kalliometsiä, kuivia kankaita ja avokallioita (Kuva 5, s. 9). Aukkoisen ja ryhmittäinen kallioiden mäntypuusto on monin paikoin vanhaa ja keloja esiintyy runsaasti. Kankailla puusto on nuorempaa ja hoidettua talousmetsää. Valtalajeina kasvavat metsälauha ja kanerva, avokallioilla paikoin ahusolaheinä, painanteissa ja kankailla puolukka tai mustikka. Eteläosan korkean kallion hyllyillä esiintyy hieman vaateliaampaa lajistoa, kuten tuoksusimaketta, kalliokieloa, haurasloikkaa ja mäkitervakkoa. Kartassa (s. X) on katkoviivoilla erotettu joitain hieman laajempia ja rehevämpia kangasmetsälaikkuja (3a).

4. (Suo) Vallitsevana suotyyppinä esiintyvä isovarpuräme kattaa 2/3 suon pinta-alasta (Kuva 6, s. 9). Valtapuuston muodostaa melko tiheä ja vanha männikkö. Enimmäkseen pienikokoisia keloja on runsaasti. Alavissa laiteissa suo on laajentunut kallio- ja kangasmaiden reunamiin, missä tapaa kapeina juotteina kangasrämettä ja kangaskorpea; kangasrämeen raja isovarpurämeeseen on liukuva, eikä näitä pieniä laikkuja ole eroteltu kartalle. Jyrkempien kallioiden kohdalla laidekin muodostuu isovarpurämeestä. Valtalajina kasvaa suopursua.

Kuva 5. Kalliometsät vallitsevat selvitysalueita. Kuvion 3 keskiosia.

Kuva 6. Isovarpuräme on selvitysalueen vallitseva suotyppi. Kuvion 4 eteläosaa.

Juolukkaa, tupasvillaa, muurainta ja isokarpaloo esiintyy runsaasti, paikoin myös kookasta mustikkaa tai kanervaa.

5. (Suo) Suon keskiosissa sijaitsevalla rahkarämeellä kasvaa hyvin harvaa noin 2 metrin korkuista mäntyä (Kuva 6). Valtalajiston muodostavat kanerva, variksenmarja, suokukka ja rahkasara. Kuviolla kasvaa myös seudulla harvinaista pikkukarpaloo. Ruskorahkasammal on pohjakerroksen ehdoton valtalaji. Rahkarämeen raja ombrotrofiseen isovarpurämeeseen on liukuva.

Kuva 7. Ombrotrosista(rahka) rämettä. (Kuvio 5).

Kuva 8. Keidasrämeksi kehittyvää aluetta suon keskiosassa. Huomaa kuljujen leväkkökasvustot ja välipintojen tupasvillavaltaiset-alueet (Kuvio 6a).

6. (Suo) Pohjoisosan avosuoalue koostuu oligotrofisesta saranevasta, kuljunevasta ja pienestä keidasrämeeosasta (6a, Kuva 8). Saranevan valtalajeina kasvavat pullosara, mutasara, tupasvilla ja paikoin jouhisara. Muuhun lajistoon kuuluvat raate, pyöreälehtikihokki, luhtavilla, valkopiirtoheinä ja leväkkö. Keidasrämeeen kuljupinnoilla kasvaa leväkköä ja mutasaraa, välipinnoilla etenkin tupasvillaa. Vallitseva sammal on kuljurahkasammal. Kermeillä kasvaa samaa lajistoa kuin rahkarämeellä-nevalla.

Kuva 9. Korpirämettä suon pohjoisosan laskun tienoilla. Saman tapaista aluetta on laajalti muuallakin suon poukamissa (Kuvio7).

Kuva 10. Sarakorpea kuviolla 8.

7. (Suo) Korpirämettä esiintyy avosuon pohjoispuolisessa kapeikossa, missä suon pohjoinen kieleke laskee pääalueelle (Kuva 9). Lisäksi suotyyppiä tapaa länsi-luoteisosan laiteessa ja lounaisessa lahdekkeessä. Puuston muodostaa suhteellisen kookas männikkö, jossa pienikokoisempaa sekapuustona esiintyy kuusta ja hieskoivua sekä reunaosissa haapoja. Kasvillisuus on sekoitus rämeen ja karun korven kasvillisuutta, valtalajeina virpapaju, suopursu, puolukka, mustikka, juolukka, pallosara, tähtisara ja muurain. Raja isovarpurämeeseen päin on liukuva.

8. (Suo) Kompleksin lounainen lahdelma on suurelta osin korpea. Lounaiskulman laajentuma on tyypiltään sarakorpea, valtalajina pullosara (Kuva 10). Sitä pääalueeseen yhdistävä kieleke koostuu kangaskorvesta ja korpirämeestä. Korprien puusto on aukkoista, nuorehkoa kuusikkoa ja hieskoivikkoa. Paikoin kasvaa kookasta pajukkoa (mustuvapaju). Lajistoon kuuluvat mm. raate, terttualpi, kurjenjalka, harmaasara, tähtisara, muurain, mustikka ja isokarpalo. Lahdelmaa on kauan sitten yritetty ojittaa, mutta kuvio on palautunut likimain luonnontilaiseksi.

Kuva 11. Suon pohjoisosan kookaspuustoista isovarpurämettä (kuvio 9).

Kuva 12. Kuvion 10 koivuvaltaiseksi harvennettua eteläosaa. Meri hämöttää taustalla.

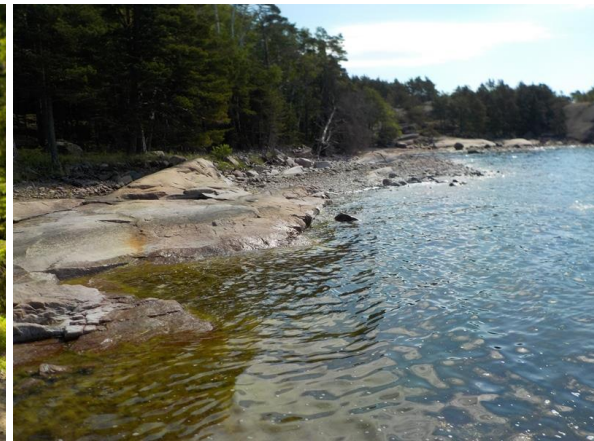
9. (Suo) Avosualueelta pohjoiseen jatkuva leveä suolahdelma on tyypiltään isovarpurämettä, mutta kuviota 4 rehevämpää ja kookaspuustoisempaa (Kuva 11).

Rämevarpujen ohella kuviolla esiintyy valtalajina mustikkaa. Reunoiltaan kuvio on paikoin korpirämettä. Kuvio jatkuu selvitysalueen ulkopuolelle, missä pohjoispään laide on pääasiassa korpirämettä ja kangaskorpea.

10. Selvitysalueen lounaisosassa kulkee kallioiden rajaama notko. Sen yläosissa kasvillisuus on tuoretta kangasta, joka merelle päin laskeuduttuessa muuttuu lehtomaiseksi ja lopulta saniaislehdoksi. Puusto on nuorehkoa ja koivuvaltaista. Sekapuuna kasvaa runsaasti kuusta, mäntyä ja haapaa. Alarinteessä metsä on äskettäin harvennettu ja lähes puhdas koivikko (Kuva 12, s. 10). Lounaiskulmassa naapuritilan puolelle jäävä tervaleppälehto hipaisee selvitysalueita: kasvillisuus edustaa hiirenporrasvaltaista saniaislehtoa. Valtalajeina kuviolla kasvavat mustikka, oravanmarja, metsäkastikka ja metsälauha. Jänönsalaattia kasvaa lehtomaisilla paikoilla. Kuvion läpi kulkee uusi rantaan vievä tie.

Kuva 13. Sekametsää kuviolla 11.

Kuva 14. Selvitysalueen kalliainen ranta laiturilta kuvattuna.

11. Tuoretta ja kuivahkoa kangasta edustava tiheä kangasmetsälaikku. Kuvion läpi kulkee uusi mökkitie. Puusto on melko vanhaa, valtapuina esiintyvät mänty ja haapa. Koivua kasvaa sekapuuna, kuusta etenkin välipuustona ja alikasvoksena. Kasvillisuus on samanlainen kuin kuviolla 10, mutta sananjalka on lisäksi runsas.

12. Selvitysalueeseen kuuluu noin 60 metriä merenrantaa. Rantavyöhyke on kauttaaltaan kalliota tai lähes kasvitonta kivikkorantaa. Laiturirakennelman kohdalla on kasattua maata ja kiviainesta. Siinä esiintyy jonkin verran kasvillisuutta, lajistossa rantakukka, meriasteri, merirannikki, ruokohelpi, suolavihvilä, meriluikka, merivalvatti, karhunputki, ruokopuntarpää, pietaryrtti, syysmaitiainen, punanata, keltamaksaruoho, merisuolake ja merinätkelmä. Vähäisissä rantakallioiden halkeamissa ja painumissa kasvavat merisaunio, punanata, ruoholaukka, keto-orvokki, lampaannata, keltamaksaruoho ja isomaksaruoho.

13 (Suo). Kangaskorpilaikkuja.

14. Tervaleppälehtoa (ei selvitysalueita)

Kirjallisuus ja muut lähteet:

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. Ja Uotila, P. 1998: Retkeilykasvio. 4. Uudistettu painos.

Kontula, T. & Raunio, A. (Toim.) 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. - Osa 1. Tulokset ja arvioinnin perusteet. SYKE ja YM. Suomen ympäristö 5/2018.

Kontula, T. & Raunio, A. (Toim.) 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. - Osa 2. Luontotyyppien kuvaukset. SYKE ja YM. Suomen ympäristö 5/2018.

Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988: Maalintujen kartoituslaskentaohjeet. – Teoksessa Koskimies P. & Väisänen, R. A. (toim.): Linnustoseurannan havainnointiohjeet 2. painos. – Helsingin yliopiston eläinmuseo.

Meriluoto, M & Soininen, T. 1998: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehtikustannus, Helsinki.

Savola, K. 1997: Luonnonsuojelulaki selityksineen. Lakimiesten kustannus. Helsinki.

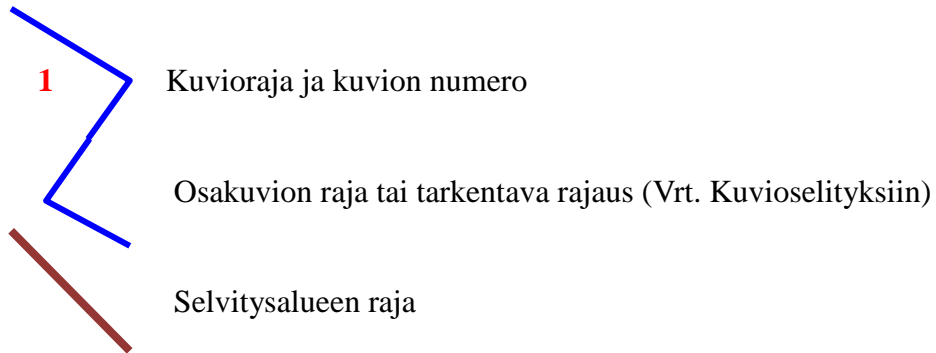
Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M. & Valkeapää, A. 2016: Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäelinympäristöjen tunnistaminen. – Metso-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet. Ympäristöministeriön raportteja 17/2016.

Tiainen, J., Mikkola-Roos, M., Below, A., Jukarainen, A., Lehikoinen, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rantala, L., Sirkiä, P. Ja Valkama, J. 2016: Suomen lintujen uhanalaisuus 2015. – The red list of finnish bird species. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus.

Toivonen, H. & Leivo, A. 1994: Kasvillisuuskartoituksessa käytettävä kasvupaikkaluokitus. (Uudistettu versio vuodelta 2004: Metsähallitus, luontotyyppi-inventoinnin maastotyöohje).

Uhanalaiset lajit: www.ymparisto.fi, Ympäristöhallinnon HERTTA-tietokanta/eliölajit

KUVIOKARTTOJEN SELITYKSET

Rantatyypit:

R = ruovikko, **n** = niittyranta, **kn** = kivinen niittyranta, **k** = kallioranta

